

Stenogrammid

XIII Riigikogu, VIII Istungjärk, täiskogu korraline istung

Esmaspäev, 03.12.2018, 17:00

Toimetatud

17:00 Istungi rakendamine

1. 17:03 Riigikogu avalduse "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks seoses Kertši väinas toimunud agressiooniga" eelnõu (766 AE) esimene lugemine

17:00 Istungi rakendamine

17:00 Esimees Eiki Nestor

Austatud Riigikogu! Alustame täiskogu VIII istungjärgu täiendavat istungit, mille olen kokku kutsunud Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 49 lõike 3 ja Riigikogu juhatuse 3. detsembri k.a istungi otsuse alusel ning juhatuse ettevalmistatud päevakorraga. Kõigepealt, kellel on soovi üle anda eelnõusid ja arupärimisi? Seda soovi ei ole.

Austatud Riigikogu, palun kohaloleku kontroll!

Kohaloleku kontroll

Hetkel on kohal 72 Riigikogu liiget.

Kodukorraseaduse § 55 lõige 1 ütleb meile, et täiendava istungi päevakord tuleb istungi alguses kinnitada.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Riigikogu täiskogu VIII istungjärgu 3. detsembri täiendava istungi päevakorra. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Päevakorra kinnitamise poolt oli 76 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud.

1. 17:03 Riigikogu avalduse "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks seoses Kertši väinas toimunud agressiooniga" eelnõu (766 AE) esimene lugemine

17:03 Esimees Eiki Nestor

Alustame 89 Riigikogu liikme esitatud Riigikogu avalduse "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks seoses Kertši väinas toimunud agressiooniga" eelnõu 766 menetlemist. Esimene lugemine. Algatajate ettekandja on Riigikogu liige Marko Mihkelson. Palun!

17:03 Marko Mihkelson

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Enne, kui ma tutvustan teile lähemalt 89 Riigikogu liikme algatatud avalduse "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks seoses Kertši väinas toimunud agressiooniga" eelnõu, lähen korra tagasi ajalukku ja asetan selle sündmuse laiemasse konteksti. Berliini müüri langemine 1989. aastal ja Nõukogude Liidu kokkuvarisemine kaks aastat hiljem ei tähendanud kahjuks Venemaa pöördumatut liikumist demokraatliku ja õigusriigi põhimõtteid austava suurriigi arenguteele. Venemaa presidendi Vladimir Putini palju viidatud sõnad, et Nõukogude Liidu lagunemine oli 20. sajandi suurim geopoliitiline katastroof, ei ole üksnes tema enda kindel veendumus. Putini eelkäija Boriss Jeltsin küll nii otsesõnu ei rääkinud, kuid see-eest kõnelesid tema juhitud relvajõud. Juba 1991. aasta sügisel kuulutas Kreml endisaegse Vene impeeriumi reintegratsiooni üheks oma välispoliitiliseks prioriteediks. Samm sammu järel on impeeriumi endistel aladel haaratud oma kontrolli alla territooriume või sütitatud etnilisi konflikte, selleks et luua eeldusi Venemaa mõjujõu

taastamiseks või ka piiride nihutamiseks, nagu me oleme seda otseselt näinud Krimmis ja kaudselt Abhaasias, Lõuna-Osseetias ja Transnistrias. Seejuures on kõnekas, et Venemaa pole olnud kuigi edukas oma naabreid ei sõnade ega eeskujuga meelitama, pigem on argumendiks olnud ikkagi jõud. Moldovast ja Tšetšeenia kuni Gruusia ja Ukrainani on impeeriumi taastamine nõudnud kümneid tuhandeid ohvreid. Selles valguses on Kertši väinas toimunud agressiooniakt järjekordne Venemaa samm, mille eesmärk on eelkõige saavutada täielik kontroll Aasovi mere üle ning samas testida lääneriikide ühtsust ja Atlandi-ülese julgeolekuruumi püsivust.

Iga sellise sammu puhul on Venemaa üritanud tekitada kiiresti omale sobivat ja läänt segadusse ajavat narratiivi. Kremlile pole tähtsad mitte rahvusvahelise õiguse pügalad, vaid see, kui veenev on nende enda lugu. Seekord püüab Venemaa juhtkond jätta muljet, et Ukraina mereväealused saadeti justkui kindla ülesandega, provotseerimaks vahejuhtumit, mis andnuks vähese populaarsusega hädas olevale president Petro Porošenkole ettekäände märtsi lõppu kavandatud presidendivalimised sõjaseisukorra tõttu edasi lükata. Ukraina sisepoliitika on vaieldamatult oluline tegur, kuid kõik sõltumatult kinnitust leidnud faktid räägivad risti vastupidist keelt. Venemaa käitus Kertši väinas ettekatsetult provokatiivselt ja teostas nii rahvusvahelise õiguse kui ka iseenda seadustega vastuollu sattudes agressiooniakti suveräänse naaberriigi vastu. Kreml püüab situatsiooni kasutada ka selleks, et varjata enam kui neli aastat vältava agressiooni ulatust ja seda, et 2014. aasta märtsis ebaseaduslikult annekteeritud Krimmi poolsaar on rahvusvahelise õiguse alusel Ukraina riigi lahutamatu osa.

Ainuüksi novembri jooksul hukkus Ida-Ukrainas oma kodumaad kaitstes üheksa Ukraina sõdurit. Nagu me kuulsime möödunud nädalavahetusel, lubas president Putin jätkata sõda Ukraina vastu senikaua, kuni ametlik Kiiev pole loobunud sisuliselt pürgimast Euroopa Liitu ja NATO-sse.

Kertši väinas toimunud agressiooni kõige tõsisem õppetund meile on aga lääne aeglane ja ilmselgelt liiga nõrga ühispositsiooniga reageering. See on kriitiline olukorras, kus agressor on saavutanud selge edumaa nii sõjalis-taktikalisel väljal kui ka narratiivi loomisel. Seepärast on oluline, et Ukraina sõbrad ja toetajad reageeriksid toimepandud agressiooniaktile võimalikult ühtselt ja jõuliselt.

Head kolleegid! Esmaspäeval, 26. novembril toimus Riigikogu väliskomisjoni ja riigikaitsekomisjoni erakorraline ühisistung, kus nii Välisministeeriumi kui ka Kaitseministeeriumi esindajad andsid meile põhjaliku ülevaate Kertši väinas toimunud. Komisjonide liikmed avaldasid soovi alгатada Riigikogu liikmete avalduse eelnõu Ukraina toetuseks. Kõigi kuue fraktsiooni liikmete ja fraktsioonidesse mittekuuluvate saadikute koostöös valmis kolmapäevaks käesoleva avalduse eelnõu tekst, millele andsid oma toetusallkirja 89 saadikut. Riigikogu avalduse eelnõus mõistetakse hukka Venemaa Föderatsiooni relvajõudude agressioon Ukraina vastu, mille tulemusena hõivati 25. novembril Kertši väinas rahvusvahelise õiguse norme rikkudes kolm Ukraina mereväele kuuluvat laeva ja vahistati ebaseaduslikult 24 meeskonnaliiget. Avalduse eelnõus kutsub Riigikogu Venemaad viivitamatult vabastama Moskva Lefortovo vanglasse viidud 24 Ukraina mereväelast ja Kertši sadamasse pukseeritud hõivatud alused ning lubama neile vaba juurdepääsu Ukraina sadamatele.

Siinkohal on oluline meelde tuletada, et Venemaa vanglates peetakse kinni umbes 70 Ukraina poliitvangi. Sellise agressiooniaktiga pingestas Venemaa veelgi Ukraina ja Venemaa vahelisi suhteid ning halvendas julgeolekuolukorda terves Musta mere piirkonnas. Venemaa tegevus rikub otseselt ÜRO põhikirja artiklis 2 toodud põhimõtteid, mille kohaselt ÜRO liikmed hoiduvad oma rahvusvahelistes suhetes jõuga ähvardamisest või jõu tarvitamisest teiste riikide territoriaalse puutumatuse ja poliitilise sõltumatuse vastu. Venemaa on Krimmi poolsaare annekteerimise järel võtnud ÜRO mereõiguse konventsiooni rikkudes oma kontrolli alla meretee Musta merd ja Aasovi merd ühendavas Kertši väinas ning piiranud teiste riikide laevade, sh Ukraina aluste õigust sealt vabalt läbi liikuda. Pärast rahvusvahelise õiguse mõistes ebaseadusliku Kertši silla valmimist käesoleva aasta kevadel, ajavahemikus aprillist kuni novembrini 2018 on Venemaa piirivalve pidanud Kertši väinas ja Aasovi merel kinni kokku 232 eri riikidele kuuluvat kaubalaeva ning viinud läbi ebaseaduslikke läbiotsimisi. Riigikogu avalduse eelnõus kutsutakse kõiki riike üles toetama Ukrainat tema territoriaalse terviklikkuse kaitsel ning mitte tunnustama Krimmi ebaseaduslikku annekteerimist. Avalduse algatajad on samuti seisukohal, et kujunenud olukorras tuleb jätkata Venemaa vastu suunatud sanktsioonide rakendamist ja neid laiendada. Me eeldame, et käesoleva aasta detsembris toimuval Euroopa Ülemkogul pikendatakse 31. juulil 2014 Euroopa Liidu kehtestatud piiravaid meetmeid seoses Venemaa tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Ukrainas. Riigikogu peab samuti oluliseks laiendada 17. märtsil 2014 kehtestatud piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega.

Ma tuletan meelde, et Riigikogu on ka varem teinud avaldusi Ukraina toetuseks. 2014. aasta 5. märtsil tehtud avalduses tauniti Venemaa tegevust, mis on vastuolus rahvusvahelise õigusega, sh ÜRO harta, Helsingi lõppakti, Budapesti memorandumini ning Ukraina ja Venemaa vahel sõlmitud kahepoolsete lepingutega. Riigikogu kutsub jätkuvalt Euroopa Liitu ja NATO liikmesriike tegema kõik, et kaasa aidata Ukraina demokraatlikele, poliitilistele, majanduslikele ja sotsiaalsetele reformidele. Riigikogu avalduse algatajad on veendunud, et ainus lahendus püsiva rahu saavutamiseks on Venemaa poolt Ukraina vastu suunatud agressiooni lõpetamine. Head kolleegid! Kutsun teid toetama 89 Riigikogu liikme algatatud avalduse eelnõu Ukraina toetuseks ning väljendama sellega hukkamõistu rahvusvahelise õiguse jämedale rikkumisele Venemaa Föderatsiooni poolt. Aitäh!

17:12 Esimees Eiki Nestor

Küsimused algatajale. Arto Aas, palun!

17:12 Arto Aas

Aitäh, austatud ettekandja, ja suur tänu väliskomisjonile, et selline avaldus on Riigikogu ette toodud! Pisut küll kurb, et mitte kõik 101 liiget ei ole sellele veel alla kirjutanud, aga loodame, et kõik selle poolt hääletavad. Ma tahaks küsida, millist abi ja tuge Euroopa riigid ja n-ö demokraatlik läänemaailm on Ukrainale praeguseks veel pakkunud. Paraku jääb mulje, et maailm on üsna passiivne. Mulle on jäänud mulje, et ka meie enda kaitseminister ja välisminister on paraku ootamatult passiivsed. Võib-olla peaks näitama üles rohkem aktiivsust ja suuremat tuge meie Ukraina sõpradele.

17:12 Marko Mihkelson

Aitäh, hea küsija! Eesti on läbi nende aastate, mil Ukraina on olnud Venemaa agressiooni ohver, alates 2014. aastast, pühendanud sellele probleemile päris palju tähelepanu ja osutanud ka reaalset abi Ukraina toetuseks. Riigikogu väliskomisjon külastas selle aasta septembris Ida-Ukrainat. Me viibisime ka rindejoone vahetus läheduses. Peamine põhjus, miks me seda tegime, oli just ennekõike soov näha Eestilt Ukrainale antud abi reaalset rakendamist tegelikus elus. Sellistes linnades või külates nagu Krasnogorivka või Luganske, mis on vahetult rindejoonel ja kus inimestel, kes on soovinud jääda oma elupaika elama, on kas majad või korterid saanud rünnakutes kahjustada, on Eesti olnud just nimelt üks nendest riikidest, kes ennekõike ÜRO abiprogrammide raames on aidanud inimestel jätkata elamisväärsel elu selles väga keerulises situatsioonis. Ma arvan, et tänane Riigikogu avalduse eelnõu, millel on pretsedenditult palju algatajaid – mina ei mäleta viimasest paarist aastakümnest vähemalt, et ühelgi Riigikogu liikmete algatatud avalduse eelnõul oleks sedapalju toetajaid, 89, kes esindavad kõiki fraktsioone ja ka fraktsioonidesse mittekuuluvaid saadikuid –, tegelikult näitab just nimelt Eesti välispoliitika pikaajalist järjepidevust küsimuses, mis meie julgeolekule ja Euroopa julgeolekule laiemalt on erakordselt oluline. Ma loodan, et sellel hääletusel täna antakse võimalikult palju toetushääli.

17:14 Esimees Eiki Nestor

Jürgen Ligi, palun!

17:14 Jürgen Ligi

Aitäh! Väliskomisjon on kindlasti saanud ülevaate, milline on, ma ei tea, pilt sarnaste algatuste tegemisel lääneliitlaste seas või Euroopas. Ühtlasi paluks infot, mille üle selle teksti koostamisel vaieldi, mis on need nüansid, mis on asja juures kriitilised.

17:15 Marko Mihkelson

Aitäh! Minul puudub täpne informatsioon selle kohta, kas mõnes meie partnerriigis Euroopa Liidus parlament on juba jõudnud sarnaseid avaldusi teha. Ma tean, et selles suunas on liikumas meie kõige lähemad liitlased, naabrid Balti riikides ja Poolas. Võimalik, et see teema taoliste avalduste kujul tõstatub ka mujal, aga just nimelt, nagu ma oma sissejuhatavas kõnes ka ütlesin, üks võib-olla väga oluline põhjus, miks see avaldus täna meie ees on ja miks me soovime sellele toetust Riigikogu tasandil, on ka soov näidata eeskuju kolleegidele Euroopas, näidata, et Ukraina vajab toetust, ta vajab toetust nii parlamentidelt kui ka Ukraina sõpradelt valitsuste näol.

See, mida me tegime selle avalduse teksti ettevalmistamisel, on ka mõneti pretsedenditu, ma vähemalt

päris sellist asja ei mäleta. Meil olid teksti koostamise juures kõigi fraktsioonide esindajad ja me pidasime väga põhjaliku arutelu selle üle, milline see sõnastus võiks olla. Võib-olla kõige tundlikumad kohad, ennekõike Keskerakonna fraktsiooni esindajate arvates, olid küsimused, mis puudutasid sanktsioone või sanktsioonide laiendamist ja samuti seda, kui palju peaks selle olukorra eest olema vastutav Ukraina pool. Ma arvan, et see sõnastus, mis nüüd lõpuks on meie ees ja millega on ühinenud 89 Riigikogu liiget, näitab väga üheselt, milline peaks olema Eesti positsioon antud küsimuses.

17:17 Esimees Eiki Nestor

Kristen Michal, palun!

17:17 Kristen Michal

Aitäh, hea esimees! Hea ettekandja, ka mina tahan tänada teid selle töö eest ja tänada väliskomisjoni, et selle tempoga see avaldus siia jõudis ja Eestil ei tule tunda piinlikkust, et me vaikime kohas, kus tegelikult ei tuleks vaikida. Küsimus tuleneb pigem sellest, et kõik ei ole alla kirjutanud. Kas teile ei tundu, et pärast seda, kui Putin ütles, et Ukrainas kestab sõda seni, kuni valitsus on vahetatud, oleks kõigil Eestis ja mujal maailmas aeg silmad avada?

17:17 Marko Mihkelson

Aitäh! Ma olen sellega täiesti nõus, et tegemist on väga ja väga olulise teemaga, väga olulise küsimusega mitte ainult Ukraina jaoks. Aga nagu me näeme kas või Venemaa tänasegi järjekordse avalduse põhjal, kus Riigiduuma esimees Volodin ütleb, et me läheneme suurele sõjale, on oluline igasugune toetus nendelt, kes peavad riikidevaheliste suhete reguleerimisel tähtsaks rahvusvahelist õigust, ja on oluline, et väga selgelt ja ühemõtteliselt oleks hukka mõistetud rahvusvahelise õiguse rikkumised, mida me oleme juba aastaid näinud Venemaal teostavat oma naabrite suhtes, alates sündmustest Gruusias kuni viimase vahejuhtumini Kertši väinas. Eks see ole muidugi iga saadiku südametunnistuse küsimus ja ka fraktsiooni südametunnistuse küsimus olukorras, kus need arengud, mis Ukrainas ja Ukraina ümber toimuvad, ei saa või ei pruugi jätta mõjutamata ka meie julgeolekut tulevikus.

17:18 Esimees Eiki Nestor

Andres Herkel, palun!

17:18 Andres Herkel

Aitäh, härra esimees! Austatud komisjoni esimees! Kui me seda teksti arutasime, siis me mõtlesime, et äkki on tänaseks päevaks olukord muutunud ja komisjon peaks sõnastust ühes kohas pisut parandama. See on see teine lause, kus me rõhutame, et tuleb viivitamatult vabastada Ukraina laevad koos meremeestega ja võimaldama neil takistamatult liikuda Ukraina sadamatesse. Seda ei ole juhtunud ja pole kahjuks tekkinud vajadust seda sõnastust muuta. Kas on uuemaid andmeid selle kohta, millises olukorras need meremehed viibivad ja milliseks võib kujuneda nende saatus lähemal ajal?

17:19 Marko Mihkelson

Aitäh selle küsimuse eest! Tõepoolest, nagu ma mainisin, avalduse eelnõu tekst valmis eelmise nädala kolmapäeval ja me arvasime, et võimalik on olukorra muutudes esmaspäeval ehk täna viia väliskomisjonis sisse muudatused. Tõesti, nagu on teada, muudatusettepanekuid selle eelnõu kohta etteantud ajaks ei saanud. Ka komisjonil puudus vajadus eelnõu teksti muuta, kuna olukord ei ole muutunud. Nagu mainisin, Ukraina meremehed viibivad Moskvast FSB kinnipidamiskohas, kurikuulsas Lefortovo vanglas vangistuses. Nii nagu on meedias näha olnud, neid on mõjutatud andma tunnistusi oma riigi vastu, püüdes nendelt saada seletusi, nagu see oleks olnud tahtlik provokatsioon Venemaa vastu. Aga nagu ma enne mainisin, mitme sõltumatu rahvusvahelise uurimisgrupi, ennekõike Bellingcati (see uurimisgrupp on väga tuntud ka selle poolest, et ta on üksikasjalikult, detailselt avaldanud, kuidas 2014. aasta suvel tulistati alla Malaysia reisilennuk Ida-Ukraina kohal) andmete põhjal on ilmne, et Ukraina laevu rünnati rahvusvahelistes vetes, Ukraina mereväelased on ebaseaduslikult vahistatud ja viibivad Venemaal vangistuses.

17:21 Esimees Eiki Nestor

Taavi Rõivas, palun!

17:21 Taavi Rõivas

Aitäh! Ka mina liitun kõigi nendega, kes on väliskomisjoni kiire reaktsiooni eest tunnustanud. Ma olen täiesti kindel, et seda märgatakse ka Ukrainas. Nii president Porošenko kui ka peaminister Groisman ning enne teda peaminister Jatsenjuk on korduvalt edastanud oma tänusõnasid Eestile selle eest, et Eesti on alati seisnud Ukraina eest ja alati olnud nendes küsimustes väga tugev Ukraina toetaja ja loomulikult põhjusega. Loomulikult märgatakse Ukrainas ka seda, kui mõne väga olulist vastutust kandva partei suur osa liikmeid selle avalduse poolt ei hääleta, aga jäägu sellega, kuidas on. Veel mõni aasta tagasi oli mul võimalik pealt näha otse kohapeal, kuidas Vladimir Putin ajas Euroopa liidritele pada, öeldes, et tegelikult on see, mis Krimmis toimub, rahva tahe. Nüüd aga ähvardas ta otsesõnu sõja jätkamisega. Kas võib öelda, et tegelikult on maskid lõplikult ja avalikult langenud ning mitte kellelgi ei tohiks enam olla illusioone selles, kes Ukrainat ründas?

17:22 Marko Mihkelson

Aitäh selle küsimuse eest! Eks ajaloos ole ju näiteid ka varasemate selliste situatsioonide kohta. Me mäletame, et 2008. aasta augustis, kui Riigikogu kiirelt reageerides võttis vastu Gruusiat toetava avalduse, ka siis oli Moskva ametlik retoorika see, et kaitstakse oma kodanikke Tshinvalis, kogu Lõuna-Osseetias, ka Abhaasias. Ei läinud väga kaua aega mööda, kui öeldi välja, kuidas asjad tegelikult on. Nii toonane president Medvedev kui ka peaminister Putin ütlesid juba 2010. aastal avalikult, et Gruusia vastu suunatud agressiooni ainuke eesmärk oli takistada NATO võimalikku laienemist Lõuna-Kaukaasiasse. Samamoodi oleme näinud ka viimase nelja ja poole aasta jooksul, kuidas Venemaa ametlik retoorika on muutunud. Ma arvan, et viimaste päevade areng viitab sellele, et ka viimased maskid on langemas.

17:23 Esimees Eiki Nestor

Hanno Pevkur, palun!

17:23 Hanno Pevkur

Aitäh, hea Riigikogu esimees! Hea Marko! Tänusõnasid on olnud palju, aga neid ei ole kunagi vähe. Kindlasti on kiirus antud olukorras oluline. Võib-olla oleks võinud isegi veel kiirem olla, aga meil oli vahepeal vaba nädal ja kindlasti see raskendas olukorda. Vaieldamatult on tegemist rahvusvahelise õiguse jämeda rikkumisega. Vaieldamatult ei ole kellelgi kahtlust, et tegelikult rünnati Ukraina suveräänsust sellega, et mindi lipulaeva kallale või lippude kallale. Aga minu küsimus, mis tekkis seda teksti lugedes, on kaheosaline. Esiteks, kas teksti koostamisel oli laual mõte viidata rahvusvahelisele õigusele? Siin ei ole otseselt viidatud sellele, et rahvusvahelist õigust on rikutud. Teiseks, kas väliskomisjon sai ka Vabariigi Valitsuselt mingisuguse arvamuse või sisendi või tunnetuse selle avalduse kohta?

17:24 Marko Mihkelson

Aitäh! Avalduse teksti n-ö täpsustav seletus on kirjas seletuskirjas. Seal on väga konkreetsed viited nii ÜRO hartale kui ka ÜRO mereõiguse konventsioonile aastast 1982, samamoodi ka Ukraina ja Venemaa vahel aastast 2003 kehtivale Aasovi merel toimuvat laevaliiklust reguleerivale lepingule. Nii et teatud mõttes see avaldus, nagu ma enne mainisin, on loogilises seoses avaldusega, mille Riigikogu võttis vastu 2014. aasta 5. märtsil, vahetult pärast Krimmi okupeerimist Venemaa Föderatsiooni poolt. Mis puudutab valitsusega konsulteerimist, siis antud juhul otsene vajadus selleks puudus, sest siin oli teksti koostajatel väga selge ja ühene arusaam, mida on Riigikogul kui Eesti Vabariigi parlamendil vaja oma avalduses rõhutada. Tegelikult ühtib see suurtes raamides nende seisukohtadega, mida on eri moel väljendanud ka valitsusliikmed ja Vabariigi President.

17:25 Esimees Eiki Nestor

Tarmo Kruusimäe, palun!

17:25 Tarmo Kruusimäe

Tänan, hea esimees! Hea ettekandja, hea Marko! Sinul, minul ja ka Kerdil ei ole Ukraina toetamisega mitte mingeid probleeme, me saame seda alati ja kohe teha. Aga ma vaatan seda küsimuste hulka, mis praegu siin oli. Inimesed veits võib-olla veel ebalesid või otsisid ennast. Oskad sa öelda, kui palju aega sul läks, et Reformierakonna fraktsiooni veenda selles, et me oleme õigel teel?

17:26 Marko Mihkelson

Aitäh! Hea Tarmo, kõik Reformierakonna fraktsiooni liikmed on avalduse eelnõule algatajatena alla kirjutanud.

17:26 Esimees Eiki Nestor

Rohkem ettekandjale küsimusi ei ole. Komisjoni ettekandja on väliskomisjoni liige Mart Nutt. Palun!

17:26 Mart Nutt

Austatud härra esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Riigikogu väliskomisjoni mõte koostada avaldus Ukraina toetuseks kujunes Riigikogu väliskomisjoni ja riigikaitsekomisjoni erakorralise ühisistungi käigus esmaspäeval, 26. novembril k.a. Seda istungit juhatas kaks komisjoni esimeest, Marko Mihkelson ja Hannes Hanso, ning komisjoni istungist võtsid osa väliskomisjonist Keit-Pentus Rosimannus, Andres Herkel, Anne Sulling, Barbi Pilvre, Henn Põlluaas, Mart Nutt, Oudekki Loone, Dmitri Dmitrijev, kes asendas Vladimir Velmanit, ja samuti nõunikud. Riigikaitsekomisjonist osalesid Ain Lutsepp, Anneli Ott, Johannes Kert, Karin Tammemägi, Madis Milling, Margus Tsahkna, Tanel Talve, kes oli Marianne Mikko asendusliige, ja samuti nõunikud. Puudusid Valdo Randpere väliskomisjonist ning Mart Helme, Ants Laaneots ja Helir-Valdor Seeder riigikaitsekomisjonist. Nimetatud istungile oli videokonverentsi abil kutsutud Eesti suursaadik Ukrainas Gert Antsu ning kohapeal viibisid Kaitseministeeriumi kaitseplaneerimise asestantsler Meelis Oidsalu ja Kaitseministeeriumi esindaja ning Välisministeeriumi poliitikaosakonna peadirektor Lembit Uibo. Selle arutelu käigus andsid ülevaate olukorrast Ukrainas Gert Antsu, Lembit Uibo ja ka Meelis Oidsalu. Sellel istungil väljendasid väliskomisjon ja riigikaitsekomisjon mõlemad toetust ettepanekule koostada Riigikogu avalduse "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks" eelnõu. See otsus võeti vastu konsensuslikult. Samuti tehti fraktsioonidele ettepanek määrata oma esindajad, kes koguneksid päev hiljem, 27. novembril avalduse eelnõu väljatöötamiseks. Konsensust väljendasid järgmised Riigikogu liikmed: väliskomisjonist Marko Mihkelson, Keit Pentus-Rosimannus, Andres Herkel, Anne Sulling, Barbi Pilvre, Henn Põlluaas, Mart Nutt, Oudekki Loone ja Dmitri Dmitrijev ning riigikaitsekomisjonist Hannes Hanso, Ain Lutsepp, Anneli Ott, Johannes Kert, Karin Tammemägi, Madis Milling, Margus Tsahkna ja Tanel Talve. 27. novembril kogunesidki fraktsioonide esindajad, et alustada eelnõu koostamist. Kohal olid Andres Herkel, Oudekki Loone, Marko Mihkelson, Marianne Mikko, Mart Nutt ja Henn Põlluaas. Võin öelda, et selle avalduse koostamine oli kollektiivne töö, kõik panustasid selle avalduse valmisaamisse, teiste hulgas teie ees viibiv Mart Nutt. Hinnates seda, kuidas see avaldus lõpuks valmis, tundub mulle, et see pälvis Riigikogu väga laia toetuse, mida näitavad väga selgelt need 89 allkirja, mis on avaldusele antud. 28. novembril alustati allkirjade kogumist ning 3. detsembril esitati 89 Riigikogu liikme nimel menetlusse Riigikogu avaldus "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks seoses Kertši väinas toimunud agressiooniga". Juhatus võttis selle eelnõu menetlusse, nimetas juhtivkomisjoniks väliskomisjoni ja määras muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. detsembri 2018 kell 15.40. Väliskomisjon koguneski 3. detsembril, kui tõdeti, et tähtajaks muudatusettepanekuid ei esitatud. Konsensuslikult otsustati nimetada väliskomisjoni ettekandjaks Mart Nutt, kohal olid Marko Mihkelson, Keit Pentus-Rosimannus, Anne Sulling, Barbi Pilvre, Henn Põlluaas, Mart Nutt ning Valdo Randpere. Seega, komisjon on oma ettepanekud teinud ning esitanud Riigikogu täiendavale istungile nimetatud avalduse arutamiseks. See on minu poolt kõik. Aitäh!

17:31 Esimees Eiki Nestor

Kas komisjoni ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Aitäh, Mart Nutt! Avan läbirääkimised. Andres Herkel, palun Vabaerakonna fraktsiooni nimel!

17:31 Andres Herkel

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu! Vabaerakonna fraktsiooni liikmed kahtlemata toetavad seda eelnõu ja on ka selle algatajate hulgas. On meie kohustus olla siin teenäitaja. Sellel avaldusel on ka väga selge järjepidev seos 2014. aasta 5. märtsil eelmises Riigikogus vastu võetud avaldusega, mille pealkiri on osaliselt identne: "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks". Nüüd lisandus konkreetne juhtum seoses Kertši väinas toimunud agressiooniga. Tõepoolest, me oleme seisukohal, et "agressioon" on õige ja adekvaatne sõna toimunu kirjeldamiseks.

Kindlasti tuleb kiita seda protsessi. See toimus viisil, kuidas üks Riigikogu avalduse eelnõu peab tekkima. Kõikidel fraktsioonidel oli võimalus kaasa rääkida, kõik seda võimalust ka kasutasid. Ma julgen öelda, et eriarvamuste osakaal oli ikkagi väga väike ja kõiki ühendas soov selles asjas võimalikult kiirelt avaldus teha. Kindlasti võib leida järjepidevust ka Riigikogu reaktsioonidega, mis olid seoses Georgia sündmustega 2008. aasta augustis, aga tegelikult veel varem, kui oli näha, et pinged on kuhjumas ja olukord on destabiliseerumas. Riigikogu tegi 2008. aastal Georgia kohta koguni kaks avaldust. Võib minna veel kaugemale tagasi, mitmete seisukohavõttude juurde, mis puudutasid inimõiguste rikkumisi näiteks Tšetšeenias.

Mis toimub maailmas, milline on see unine reaktsioon ja millega maailma riigid on ametis? See on omamoodi traagiline areng. Mõneti võib-olla ollakse sellest Ukraina probleemist väsinud.

Ühendkuningriik on naelutanud oma tähelepanu Brexitle, täiesti paratamatult, Prantsusmaal on suured rahutused, algasid need kütuseaktsiisi tõusust, aga need on seotud reformidega, Saksamaal on sidunud ränderaamistiku teema, see, kas see on õiguslikult siduv või ei ole, ka Eestit ja teisi väiksemaid riike on see teema sidunud, ka Ühendriigid on siseprobleemide küttes olnud. Euroopa Liidus räägitakse Euroopa armee moodustamisest. Selle taustal, tõepoolest, ühel pühapäeval, kui keegi seda oodata ei osanud, toimus Venemaa niisugune aktsioon, mis sisuliselt on sulgenud Aasovi mere ja on sündmuste edasise arengu mõttes vägagi ähvardav.

Ilmselt sellest, et reaktsioonid rahvusvahelisel tasandil ei ole olnud ikkagi mitte nii jõulised, võib tuletada kogu seda edasist retoorikat, millele komisjoni esimees härra Mihkelson algatajate esindajana juba tähelepanu juhtis, kuni selleni välja, et kõik jätkub, surve jätkub, sisuliselt sõda jätkub senikaua, kuni Ukraina ei ole loobunud Euroopa Liidu ja NATO-ga seotud püüdlustest. Sisuliselt on see üleskutse juhtkonna vahetuseks riigis. Kõik need lähenevale sõjale viitavad ütlused eri tasanditelt on midagi, millele tuleb reageerida. Siinkohal üks osutus ka kogu sellele arengule, mis juba aastaid on seotud Nord Stream 2-ga. Sisuliselt on see Ukraina gaasitarnetest geopoliitiliselt isoleerimine, millega Euroopa riigid, eeskätt Saksamaa, on kahetsusväärset kaasa läinud ega ole suutnud siin ühisrinnet moodustada.

Nii et veel kord: me toetame seda avaldust. On üsna hea meel, kui Eesti Riigikogu on siin mõneti teerajaja, aga on väga oluline, et teised riigid, teised parlamendid ja rahvusvahelised organisatsioonid tuleksid kiirelt järele. Aitäh!

17:37 Esimees Eiki Nestor

Enn Eesmaa Keskerakonna fraktsiooni nimel. Palun!

17:37 Enn Eesmaa

Austatud kolleegid! Keskerakonna fraktsioon toetab Kertši väina põletusliku olukorra rahumeelset lahendamist. Toetame täna arutlusele tuleva avalduse eesmärki, mis kutsub rahvusvahelist üldsust üles seisma Ukraina territoriaalse terviklikkuse ja suveräänsuse eest, ning ühinemist Euroopa Liidu ja NATO üleskutsega olukorra rahustamiseks.

Meie fraktsioon arutas täna Riigikogu avaldust ning leidis, et rahu tagamine piirkonnas peab olema kõigi osapoolte ühine eesmärk. Pingete eskaleerumine osapoolte vahel on muret tekitav. Riigikogu eesmärk on kinnitada veel kord, et toetame täna ja edaspidi Ukraina territoriaalset suveräänsust ja terviklikkust. Eesti president, peaminister ja välisminister on andnud oma hinnangud ning parlamendi roll välisküsimustes sisulisel kaasaraakimisel on tervitatav. Kõige olulisem on kinnipeetud meremeeste turvaline kojujõudmine ning seda rõhutab oma avalduses ka Riigikogu. Kutsume üles austama Aasovi mere ühiskasutuse lepet ja loodame, et lisakokulepped ja tasakaalukas diplomaatia välistavad edaspidi sellised üliohtlikud konfliktid. Eelseisvaid presidendivalimisi silmas pidades tuleb Ukrainat julgustada ja toetada valitud demokraatlikul teel püsimisel. Detsembris toimuval Euroopa Ülemkogul ei saa sanktsioonide lõpetamine kõne alla tulla. Samas tõdeti meie fraktsioonis nii Euroopa Liidu välispoliitika juhile Federica Mogherinile kui ka mitmele Euroopa riigijuhile viidates, et edasistes sanktsioonides pole

rahvusvaheliselt kokku lepitud, mistõttu tekitab küsimusi ka Riigikogu avalduses väljatoodud üleskutse sanktsioonide laiendamiseks. Keskerakonna fraktsiooni rõhuv enamus toetab avaldust. Kuigi meil pole konsensust avalduse tervikliku sõnastuse asjus, fraktsiooni ükski liige avaldusele vastu ei hääleta, sest üleskutse pingete lahendamiseks piirkonnas on tervitatav ja hädavajalik. Aitäh!

17:39 Esimees Eiki Nestor

Marianne Mikko Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel, palun!

17:39 Marianne Mikko

Lugupeetud Riigikogu esimees! Armsad kolleegid! Nädal tagasi toimunud agressioon Aasovi merel on lakmuspaber mitte ainult rahvusvahelise õiguse, Euroopa Liidu või NATO jaoks, aga ka meie endi jaoks. Suurriik, kellega oleme jaganud ühist saatust Nõukogude Liidus, vajab meie moraalselt tuge. Kertši väinas asetleidnud intsident, mille käigus kolm Ukraina mereväe laeva võeti Venemaa poolt kinni, on kõike muud kui süütu vahejuhtum. Meie siin Eestis pole lapsemeelsed, et pidada agressiooni millekski muuks kui agressiooniks.

Krimmi annekteerimisest on möödunud rohkem kui neli ja pool aastat. Maailm on tasahilju harjunud sellega, et Krimmist on saanud Venemaa osa. On harjutud sellega, et Ukraina idaosas käivad lahingud. Tõsi, tehakse deklaratsioone ja rahvusvahelisel areenil kriipsutatakse alla Ukraina terviklikkust ja seda, et rahvusvaheline üldsus nõuab Venemaalt Krimmi viivitamatut tagasiandmist Ukrainale, nagu ka sõjategevuse kohest lõpetamist Ida-Ukrainas. Ent rääkigem siiski ka mõnest konkreetsest teost. Üks käegakatsutav rahvusvaheline tegu, mis on Venemaale pinnuks silmas, on inimõiguste organisatsiooni, Strasbourgis paikneva Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee otsus võtta Venemaalt hääletamisõigus. See tähendab, et 47 liikmesriigiga organisatsiooni parlamentaarses assamblees saab Venemaa küll osaleda, aga otsuseid langetada pole tal pärast Krimmi annekteerimist enam õigust. Vastuseks lahkus Vene delegatsioon ENPA-st, vähe sellest, poolteist aastat pole Venemaa ka liikmemaksu maksnud. Kui Venemaa pole oma võlga järgmise aasta juuniks ära maksnud, võib inimõiguste organisatsioon Euroopa Nõukogu Venemaale ust näidata.

Tugevam relv agressiivse Venemaa taltsutamiseks on mõistagi majandussanktsioonid. Rahvusvaheline õigus peab kehtima kõikide maailma riikide, kaasa arvatud Venemaa Föderatsiooni kohta. Kui rahvusvahelistest reeglitest kinni ei peeta, siis arusaadavalt on omavolitseja trahvipingil ehk peab selle eest maksma. See majanduslik hoob on päris hästi töötanud. Samas ei saa salata, et ikka ja jälle on Euroopa lõunatiiva riikidel tekkinud mõtteid Venemaa vastu suunatud sanktsioonide leevendamisest või lausa mahavõtmisest. Ent suurem osa riike, kes on üheaegselt nii Euroopa Liidu kui ka NATO liikmesriigid, soovivad majandussanktsioone jätkata või tugevdada.

Teisalt, selle nädala vältel pole Ukraina taas kord kiiret ja jõulist toetust paraku saanud. Mul on selle üle väga kurb meel. Süveneb mulje, et Ukraina on jäetud üsna üksi. See on alarmeeriv ja sellega ei tohi meie siin Eestis küll leppida. Sestap arutame täna, 3. detsembril meie, Riigikogu liikmed, poliitilist avaldust seoses Aasovi merel tekkinud kriisiga. Nagu siin kõnepuldis on kuulda olnud, Riigikogu ei tee liiga tihti poliitilisi avaldusi, ent Ukraina suhtes oleme seda juba teinud. 2014. aasta kevadel, kohe pärast Krimmi annekteerimist tegime jõulise ja üksmeelse avalduse, nagu ka 2008. aastal Georgiaga solidaarsuse märgiks. Täna tahame veel kord alla kriipsutada oma väärtuspõhist välispoliitikat ja seista selle eest, et agressori vastu suunatud sanktsioonid laiendada. Eesti on Ukraina üks suurimaid eestkõnelejaid rahvusvahelisel areenil, seda nii riigi kui ka üksikisiku tasandil.

Viimane mõte. Minu nutitelefoni tuleb iga päev ärevaid teateid Volodõmõrilt Ukrainast. ENPA Ukraina delegatsiooni juht Arieiev ei kutsu appi, küll aga jagab ta teavet Kertši väinas toimuva kohta, ta palub seda levitada. See informatsioon, muide ...

Palun paar sekundit juurde!

17:44 Esimees Eiki Nestor

Kolm minutit lisaaega.

17:44 Marianne Mikko

... pärineb lääne allikatest ja on inglise keeles. Ma andsin Volodõmõr Arieievile teada, et me arutame täna parlamendis avaldust Ukraina toetuseks ja tahame seda vastu võtta. Ta oli juba ette väga-väga tänulik. Seega, sotsiaaldemokraadid toetavad üksmeelselt Riigikogu avaldust "Ukraina suveräänsuse ja

territoriaalse terviklikkuse toetuseks seoses Kertši väinas toimunud agressiooniga". Tänan tähelepanu eest! Aitäh!

17:44 Esimees Eiki Nestor

Jürgen Ligi Reformierakonna fraktsiooni nimel, palun!

17:45 Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud kolleegid! Ka Reformierakonna fraktsioon tõstab esile seda konsensust, mis siin saalis on tekkinud seda paberit allkirjastades. Aga peab muidugi vaatama seda, mis on selle konsensuse taga. Siin saalis – osalt jõudis see ka stenogrammi, aga kõik ei jõudnud, kõige vihasem sõnavõtt ei jõudnud – on kuidagi ironiseeritud sellel teemal, et me siin nii pikalt asjast räägime, et oleks ju midagi toredamat teha, et läheks koju. Mõelge, Isamaa, kas need märkused olid ikka kohased. Me ei tahaks kindlasti teid erakonnana siduda sellise ükskõiksusega välispoliitika vastu, aga ka üksikisikute pinnal tuleks siiski sellist asja vältida.

Venemaa agressiivsust ei ole eriti kunagi ülehinnatud, alati on pigem alahinnatud. Seda tehti pärast Gruusiat, seda tehti isegi pärast Krimmi ja ka praegu kiputakse seda tegema, millest on äärmiselt kahju. Euroopa on olnud väga unine ja kõik reaktsioonid on olnud hästi hillitsetud, mistõttu on eriti väärtuslik, et meie parlament siiski tegutseb. Vaatamata sellele, et istungeid nädal aega ei toimunud, on see avaldus jõudnud mingisse faasi. Andku andeks kõik, kellel on vaja õhtul poodi minna, me tegelikult ei ole seda asja arutanud. Me ei tee siin ise-küsin-ise-vastan-menetlust, nagu nurgast kostis. Ei, me tõepoolest tahame aru saada, kuidas see tekst sündis, mis olid need vaidlused ja milline on rahvusvaheline taust. Riigikogu ei ole kõigega operatiivselt kursis.

Tõsiasi on see, et me ei räägi siin ainult mingisugusest Kertšist, me räägime sellest, kas riikidel, mis asuvad Venemaa naabruses, on üldse õigused ja suveräänsus. Mitu juhtumit näitavad, et Venemaa ei ole sellega nõus. Venemaa on võtnud endale õiguse olla lihtsalt ebanormaalne. Kui ta jällegi mingi tüki kelleltki ära hammustab või külmutab mõne konflikti oma naabruses, siis ta osutab mingile provokatsioonile ja räägib väga palju pingetest, nende lõdvendamisest ja julgeolekust sedapidi, aga need pinged on neil iseenda tekitatud. Seekord on maskid selles mõttes tõepoolest maas, et esimest korda Venemaa regulaarväed avalikult ründasid oma naabrit. Enam ei võeta mundritelt eraldusmärke ära, enam ei räägita puhkusel olevatest sõjaväelastest ega kodanikualgatused, vaid minnakse ja tulistatakse. Tulistatakse teise riigi laevu, vallutatakse need ja lastakse inimesed vigaseks. Ja siis veel räägitakse, et teate, ega see enne ei lõpe, kui seal valitsus ära vahetatakse. Nii et jutt ei ole Kertšist, jutt on sellest, kas Venemaa naabruses saab olla suveräänne. Ma arvan, et kõik Riigikogu liikmed peaksid olema siin kohal ja hääletama selle poolt, et saaks küll. See puudutab ka Eesti riiki.

Huvitav oli teada saada, just nimel tänase päeva jooksul, viimaste tundide jooksul, et mille üle täpselt komisjonis vaieldi. Kahjuks pidi seda tunnistama ka Keskerakonna fraktsiooni esindaja, et vaieldi selle üle, kas lisasanktsioon on vaja, samuti räägiti komisjonis selle üle, et tuleks nagu mõlema poole vastutusele osutada. See ongi selle teksti kõige nõrgem külg, siia on sisse jäänud fraas üleskutsega pingete lõdvendamiseks ja olukorra rahustamiseks. No andke andeks! Kui suurem peksab väiksemat, kas te ütlete niimoodi, et kuulge, mõlemad pooled, olge vastutustundlikud ja maandame need pinged nüüd ära? Ei ole päris niimoodi. Siin on väga selgelt üks pool teisele kallale läinud jõhkramalt ja avalikumalt kui varem.

Palun lisaiega!

17:49 Esimees Eiki Nestor

Kolm minutit lisaiega.

17:49 Jürgen Ligi

Just niimoodi oleks tulnud see tekst ka sõnastada. Aga võib-olla tehti seda tõesti suurema konsensuse nimel. 89 allkirja on igal juhul väga hea tulemus, nii et me võime siiski tulemusega rahul olla.

Kokkuvõttes öeldakse siin asjad välja. Väga loodaks, et seda teevad tasapisi ka kõik läänერიigid ja ikkagi arutatakse sanktsioonide karmistamist ega räägita enam sellest, et Ukraina on ise süüdi. Ka siia teksti taheti sisse kirjutada midagi sellist, et ütleks kehvasti ukrainlaste kohta ka, ju nad ikka ise on süüdi, kui neil kallal ollakse. Vaatame seda lõpphääletust. Aitäh!

17:50 Esimees Eiki Nestor

Mart Nutt Isamaa fraktsiooni nimel, palun!

17:50 Mart Nutt

Taas kord, austatud härra esimees, austatud Riigikogu liikmed! Rahvusvaheline õigus toimib, kui riigid selle põhimõtteid austavad. Okupatsioon ja anneksioon ei kuulu tegevuste hulka, mida rahvusvaheline õigus aktsepteeriks. Ometi on Venemaa juba korduvalt rahvusvahelist õigust ja selle põhimõtteid rikkunud. Alates 2014. aastast on Ukraina olnud Venemaa agressiooni ohver. Esmalt annekteeriti Krimm, seejärel käivitati sõjategevus Ida-Ukrainas ning nüüd on Venemaa pannud toime järjekordse agressiooniakti, hõivates Ukraina laevad Aasovi merel, mille Venemaa ja Ukraina on omavahelise lepingu järgi avanud mõlema riigi laevadele, ning vangistades Ukraina meremehed. See akt ilmutab Venemaa soovi tõrjuda Ukraina välja Aasovi merelt ja blokeerida Ukraina sadamad. Kui kaugele kavatseb Venemaa Ukrainas minna, seda me ei tea, ent on selge, et agressorit on võimalik peatada üksnes Ukraina tugeva rahvusvahelise toetuse abil. Ukrainale on seda toetust hetkel hädasti vaja. On tunnustamist väärt, et Eesti Riigikogu liikmed ja samuti valitsus on Ukraina toetajate esirinnas, ning on kahetsusväärne, et paljud riigid on olnud selles küsimuses vait või passiivsed. Nimetatud avaldus on oluline akt Ukraina rahva ja riigi toetuseks. Isamaa fraktsioon toetab avalduse vastuvõtmist. Aitäh!

17:52 Esimees Eiki Nestor

Henn Põlluaas Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni nimel, palun!

17:52 Henn Põlluaas

Mul on väga hea meel, et Riigikogu on teinud selle avalduse ning et kõik Riigikogu fraktsioonid on selle vajalikkuses ja selle sisus üksmeelel. See on ääretult oluline juhtum ja dokument sellepärast, et me ju teame, et Venemaa mask on lõpuks langenud. Meil ei ole, enamikul meist ei ole iial kahtlustki olnud selles, kes on agressor. See on täiesti selgelt välja öeldud ka meie avalduses. Venemaa on seda siimaani tagasi lükanud, kuid nüüd tunnistati lõpuks avalikult, et käimas on sõda Venemaa ja Ukraina vahel, käimas on sõda keset Euroopat.

Kui me vaatame reageeringuid juba enam kui nädal aega tagasi juhtunud agressioonile, jultunud ja häbematule vägivaldsele agressioonile Ukraina vastu, siis selle taustal peab kahjuks nentima, et enamik Euroopa riike ja ka Euroopa Liit on olnud ääretult hambutud, otsustusvõimetud hukka mõistma agressorit ja võtma tema ohjeldamiseks mingisuguseidki meetmeid. Euroopa Liidu eesistuja Austria tegi ettepaneku karmistada sanktsioone. Seesama Austria, mida ülejäänud n-ö liberaalse demokraatia riigid parempopulismis süüdistavad, see riik tegi ettepaneku. Ja kes on sellele ettepanekule kõige rohkem vastu? Saksamaa ja Prantsusmaa, lisaks mitmed muud riigid. See on tõeliselt häbiväärne. Selle taustal paistab meie avaldus täiesti selgelt ja eredalt silma, koputamaks ülejäänud maailma südametunnistusele. Eesti on olnud selles suhtes tubli. Me oleme toetanud Gruusiat, mille vastu Venemaa algatas agressiooni, me oleme ka varem Ukraina kaitseks välja astunud, me oleme hukka mõistnud nii agressiooni Ida-Ukrainas kui ka Krimmi annekteerimise, me oleme hukka mõistnud kõik suveräänsete riikide vastu suunatud agressioonid ja nende territoriaalse terviklikkuse rikkumised. Aga iseenda vastu ei ole me paraku nii ausad ja otsekohesed. Krimmi annekteerimise põhjal saab tõmmata ju otsese paralleeli siia Eestisse. Meie Narva-tagused alad ja Petserimaa on täpselt samamoodi Venemaa poolt okupeeritud ja ebaseaduslikult annekteeritud. Ainukene vahe Krimmiga on ajaline, meil toimus see aastakümneid varem, muud vahet ei ole. Nii et me peaksime ka selles küsimuses olema konsensuslikud, ühte meelt, et lõpetataks Eesti territoriaalse terviklikkuse rikkumine. Paraku on siin saalis ainult kaks erakonda, kes selle eest seisavad: Eesti Konservatiivne Rahvaerakond ja Isamaa. Ma loodan, et see eelnõu, mille EKRE täna uuesti esitas, saab Ukraina sündmuste taustal ka teiste erakondade poolt positiivselt vastu võetud ja me julgeme seista mitte ainult teiste eest, vaid ka iseenda eest.

Palun lisaiega!

17:56 Esimees Eiki Nestor

Kolm minutit lisaiega.

17:57 Henn Põlluaas

Täiesti selge on, et senised sanktsioonid ei ole piisavad, nad ei ole suutnud pidurdada Venemaa agressiivset käitumist, seda, et ta sülitab rahvusvahelisele õigusele ja rahvusvahelistele kokkulepetele. Seega peame jätkuvalt olema üks nendest, kes esireas nõuab sanktsioonide karmistamist, kes nõuab reaalseste sammude astumist agressori vastu. Me teame ju väga hästi, et tegelikult Venemaa katsetab lääne ja ka NATO ühtsust ja julgust. Kui Kertši väinas toimunu ei saa väärilist vastusammu mujalt maailmast, siis on vaid ajaküsimus, millal võidakse katsetada NATO artikli 5 kehtivust ja lääneriikide ühtsust ka meie, Balti regioonis.

Seetõttu ei saa me silmi kinni pigistada. Mul on väga hea meel, et selles avalduses avaldub Eesti Vabariigi Riigikogu ühtsus ja konsensus, et tuleb seista agressorile vastu ja näidata, milline on meie vankumatu seisukoht. Eesti Konservatiivne Rahvaerakond ja selle fraktsioon toetab üksmeelselt Vene agressiooni hukkamõistvat avaldust. Me kutsume ka kõiki teisi riike üles esinema samasuguste avaldustega ja mitte ainult avaldustega esinema, vaid me kutsume üles astuma ka reaalseid samme, et sõda ja vägivald Euroopas ja ka mujal lõppeks. Aitäh!

17:59 Esimees Eiki Nestor

Lõpetan läbirääkimised. Austatud Riigikogu, eelnõu 766 kohta muudatusettepanekuid ei esitatud. Läheme lõpphääletuse juurde.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele 89 Riigikogu liikme esitatud Riigikogu avalduse "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks seoses Kertši väinas toimunud agressiooniga" eelnõu 766. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Avalduse vastuvõtmise poolt oli 79 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Avaldus on vastu võetud. *Slava Ukraini!*

Istungi lõpp kell 18.02.